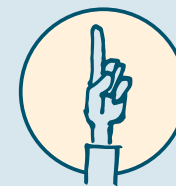

Jonas Worm Simming og Martin Horowitz Johansen

DET FÆLLESSKABENDE KLASSEMØDE

Lærervejledning

INITIATIVET
DEMOKRATI
I SKOLEN

Initiativet Demokrati i Skolen

Dette materiale kan frit downloades, anvendes, kopieres og modificeres.

Initiativet Demokrati i Skolen skal krediteres. Kontakt os gerne, hvis du har spørgsmål eller kommentarer.

Kontakt

Martin Horowitz Johansen
Leifsgade 19, 4
2300 København S
kontakt@demokratiiskolen.dk
Tlf. 25 12 77 97

Det Fællesskabende Klassemøde – Lærervejledning

© 2022 Jonas Worm Simming og Martin
Horowitz Johansen

Tekst: Jonas Worm Simming og Martin
Horowitz Johansen

Layout og illustration: Michael
Søndergaard

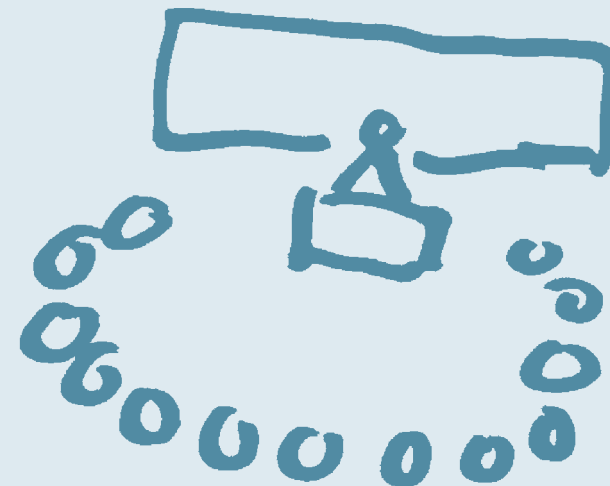
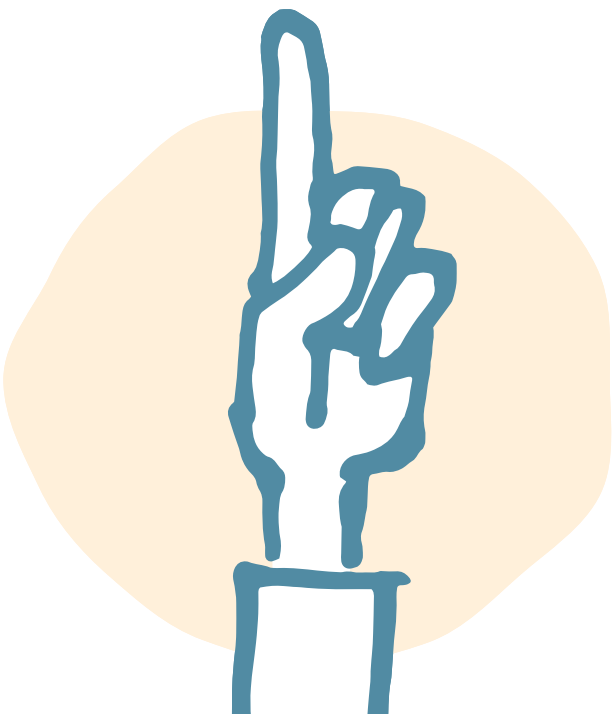
www.demokratiiskolen.dk

Indhold

FORMÅL	3
KLASSEN SOM DEMOKRATISK RUM	3
DET FÆLLESSKABENDE KLASSEMØDE:	4
HVORDAN SKABER MAN FÆLLESSKAB:	4
DEN FÆLLESKABENDE INDSTILLING OG DE FÆLLESSKABENDE VÆRDIER	5
TIDSFORBRUG	5
SKABELON FOR DET FÆLLESSKABENDE KLASSEMØDE	6
IDÉER TIL LEGE OG AKTIVITETER	6
DE FEM KLASSEMØDEFORMER	7
DET UDVIKLENDE KLASSEMØDE.	8
DET HOLDNINGSPRÆGEDE KLASSEMØDE.	9
DET PROBLEMLØSENDE KLASSEMØDE.	10
DET ANERKENDE KLASSEMØDE	12
DET ELEVINDDRAGENDE KLASSEMØDE	13
LÆRERENS ROLLE.	14
LÆS MERE	14

Formål – Tanken bag Demokrati i Skolen

Én af børnekonventionens helt centrale hensigter er, at alle børns stemmer skal inddrages i beslutningsprocesser, der vedrører dem selv og deres liv. Initiativet Demokrati i Skolen tager udgangspunkt i børnekonventionens demokratiopfattelse og søger at etablere rum i skolekulturen, der styrker børns mulighed for at være aktive medborgere i deres skoleliv. Initiativet Demokrati i Skolen søger desuden at give forskere og politikere indblik i børns perspektiver på deres liv, således at deres betragtninger kan blive genstand for undersøgelser og danne grundlag for kloge beslutninger

Klassen som demokratisk rum

Klassens time (senere kendt som Klassens tid) blev en del elevernes faste skema i 1975 samtidig med, at demokrati blev en del af folkeskoleloven. Demokratitimen gav eleverne et demokratisk rum i deres hverdag, hvor eleverne kunne udvikle deres demokratiske kompetencer. I 2014 blev Klassens time taget ud af elevernes faste skema, og siden da har ingen børn kunnet være sikre på at møde demokrati i deres hverdag.

Alt for mange børn mistrives i skolen i dag, og alt for få børn er inddraget i deres skolefællesskaber, hvilket er paradoksalt, idet skoleforskningen viser, at inddragelse er en vigtig forudsætning for elevernes trivsel. I et debatindlæg udtrykker otte forskere fra NO!SE sammenhængen mellem trivsel og fællesskab på denne måde: "Når vi lytter til børn og unge, står det klart, at deres trivsel er uløseligt forbundet med at opleve tilhørsforhold og at være del af og en aktiv bidragsyder til skolens fællesskaber; at blive et JEG i det VI, som skolen udgør".

På baggrund af de grundlæggende udfordringer i vores skolesystem har vi udviklet Det Fællesskabende Klassemøde, der handler om at udvikle fællesskaber, der inddrager eleverne og får dem til at føle sig som en del af et fællesskab.

Det fællesskabende klassemøde

På Det Fællesskabende Klassemøde udvikles fællesskabet sammen med eleverne. Det Fællesskabende Klassemøde bruges til at arbejde med fællesskabet ude i de enkelte klasser, og som noget nyt i forhold til klassemøder ser vi et stort potentiale i at udvikle et stærkere samspil mellem elevrådet og klassemøderne. I dette samspil kan elevrådet bidrage med elevrelevante sager, der tages op på tværs af klasserne, hvilket kan bidrage til at sikre, at endnu flere af skolens klasser får holdt klassemøder. Klassemødet kan desuden bruges til elevinddragelse på skoleniveau, når fx elevrådet eller skolens ledelse har brug for at blive klogere på elevernes oplevelser af eller holdninger til en given problemstilling.

Hvordan skaber man fællesskab i skolen?

En underviser på inklusionsvejlederstudiet fortalte mig en historie fra en fritidsordning. Fire børn legede sammen hver dag i en lang periode. De legede Star Wars, og som i alle andre lege var der favoritroller samt mindre prestigefyldte roller. De samme børn havde de samme roller hver dag, og rollerne viste et tydeligt hierarki i gruppen. Der var bl.a. Anakin Skywalker, og så var der også Chewbacca. Børnene legede godt og uden større uenigheder.

Pædagogerne ville forsøge at hjælpe børnene til at skiftes til at være de forskellige roller. En pædagog gik i dialog med gruppen og fik overtal dem til at bytte rundt. Efter fem minutters fortsat leg blev børnene enige om at stoppe legen, de gad ikke lege den mere, legen var kedelig. 14 dages intensiv leg sluttede altså der.

Historien giver i min optik ikke noget svar på, hvad der er rigtigt eller forkert at gøre, men det giver os et praj i forhold til, at vi voksne i hvert fald ikke kan påtvinge markante ændringer i konstellationer og hierarkier i et børnefællesskab ved bare at flytte rundt på børnene som brikker i et skakspil.

Jeg har læst Helle Rabølls bog Parentesmetoden (Hansen, 2016) hvor hun giver sit bud på, hvordan man kan arbejde med mobning i børnefællesskaber. I bogen bruger hun begrebet fællesskabsskabende didaktikker, som kort fortalt handler om bevidst at skabe nogle didaktiske rammer i undervisningen i skolen, som fordrer og giver mulighed for, at fællesskaber kan udvikle sig positivt.

Vi mener, det er den vej, vi skal gå. Vi skal sætte nogle rammer, hvor børnene kan lykkes, hvor det er trygt at være, hvor der er hjælp at hente, hvor man kan blive guidet, når noget er svært, hvor der er adgang til deltagelse for alle, og hvor der er tydelige forventninger og rimelige krav til deltagelsen i fællesskabet. Alt dette under ledelse af en eller flere tydelige og rare voksne.

Det Fællesskabende Klassemøde er et bud på, hvordan vi kan strukturere nogle rammer, der giver mulighed for, at fællesskaber kan udvikle sig positivt gennem afholdelse af klassemøder.

Den fællesskabende indstilling og de fællesskabende værdier

For at Det Fællesskabende Klassemøde kan fungere bedst muligt, er det vigtigt, at klassens lærere og pædagoger er indstillet på at gøre fællesskabet til omdrejningspunkt for pædagogiske arbejde i klassen. Hvis klassens lærere og pædagoger er optagede af at skabe et godt fællesskab, smitter det af på eleverne. På det første klassemøde er opgaven at finde frem til de værdier, som bør eksistere i et godt fællesskab ifølge eleverne – fx at vi lytter til hinanden, hjælper hinanden, taler respektfuldt til hinanden etc. Værdierne skrives ind i 'skyer', der præsenteres under ordene "Vores fællesskab". På den måde etableres der allerede på det første klassemøde et vigtigt fundament for de fremtidige klassemøder.

DEN DEMOKRATISKE SAMTALE

Det Fællesskabende Klassemøde er centreret omkring den demokratiske samtale. De fire grundlæggende principper, som gælder på mødet, er:

- 1) Vi skiftes til at have ordet og afbryder ikke hinanden
- 2) Vi taler på en rolig og ikke-aggressiv måde
- 3) Vi lytter opmærksomt til den, der har ordet
- 4) De bedste løsninger finder vi i fællesskab.

Tidsforbrug

Mødet finder sted (mindst) én gang om ugen på samme dag og samme tidspunkt – optimalt ligger mødet i første eller anden lektion, hvor eleverne er friske og ikke er kommet ud i konflikter. Ved at afholde et fast ugentligt klassemøde kan man resten af ugen vende tilbage til aftaler, der er lavet på klassemødet.

Skabelon for Det Fællesskabende Klassemøde

Det Fællesskabende Klassemøde kan overordnet inddeles på følgende måde: Etablering af en rundkreds, indledning, selve klassemødet og afslutning

Etablering af rundkreds: Stole i klassen sættes op i en rundkreds. Elevernes samarbejde med at etablere rundkredsen er i sig selv en vigtig del af klassemødet, fordi arbejdet gøres i fællesskab. Vores erfaring er, at det gør en positiv forskel, når lærerne/pædagogerne italesætter den gode fællesindsats for eleverne. Italesættelsen fremmer følelsen af at være sammen om noget. I rundkredsens centrum kan man vælge at placere de aftalte værdier, og man kan også vælge at placere noget andet, der symboliserer noget centralt i forhold til dagens tema, eller bare noget, der skaber ro og tryghed.

Fra folketingets talerstol til åbningsdebatten i 2003 sagde Anders Fogh Rasmussen: 'Ud med rundkredspædagogikken'. Ordet rundkredspædagogik har siden haft en negativ klang, som noget der skalter og valter med faglighed og disciplin i den danske folkeskole. Vi mener derimod, at rundkredsen er den bedst mulige ramme i mødet med andre mennesker i en fællesskabende kontekst med tryghed, nærvær og anerkendelse.

Indledning: Når alle eleverne sidder i rundkredsen, indledes der med en symbolsk handling, der sætter klassemødet i gang. Det kan fx gøres ved, at alle i rundkredsen på skift klapper først på deres højre og så venstre lår

(og gerne i samme takt), indtil klappene er nået hele vejen rundt i rundkredsen. Så er klassemødet i gang.

Klassemødeformer: Der findes forskellige klassemødeformer, som vi bruger på vores fællesskabende klassemøde, og som vi har kategoriseret på de følgende sider.

Afslutning: Vi anbefaler, at afslutningen på det fællesskabsskabende klassemøde bør være lege eller aktiviteter, der samler klassen. Forslag til lege inden for en cirkel kunne være: Bang leg, blinkemorder, frugtsalat hvor man bytter plads hvis man har ting til fælles, hviskeleg osv. Eller man kan synge sange klassen har lært i musik. Men man kan også forlade rundkredsen til sidst, hvilket udvider mulighederne for valg af lege. I næste afsnit kan der hentes inspiration.

Idéer til lege og aktiviteter

Bogen Samarbejdsøvelser (Andersen & Paarup) anbefaler vi, fordi der er masser af gode praktiske øvelser og aktiviteter, som man kan lave med eleverne i slutningen af klassemødet som legeaktiviteter. Derudover er der relevant teori samt forslag til rammesætning i forhold til at bruge samarbejdsøvelser med elevgrupper.

Det gratis hæfte Leg Sammen (Lege sammen, u.d.), som er udgivet af Red Barnet rummer mange gode lege. Legene er inddelt i en række kategorier alt efter hvad de kan være med til at styrke i elevgruppen. Et rigtig godt hæfte med inspiration til legene i afslutningen af klassemødet.

DE FEM

KLASSEMØDEFORMER

1. Det Udviklende Klassemøde
2. Det Holdningsprægede Klassemøde
3. Det Problemløsende Klassemøde
4. Det Anerkendende Klassemøde
5. Det Elevinddragende Klassemøde

Det Udviklende Klassemøde

Målet med Det Udviklende Klassemøde er at skabe et fællesskab, hvor læreren, pædagogen og eleverne lærer hinanden godt at kende. Her kan man tale om forskellige personlige temaer, fx om sin ferie, sine fritidsinteresser, det gode frikvarter eller yndlingsfilm/-serier. Det udviklende klassemøde er desuden særligt velegnet til at træne de demokratiske principper, fordi temaerne sjældent giver anledning til at rive op i aktuelle klasseudfordringer. Det Udviklende Klassemøde er beskrevet i bogen "Klasse mødet" af Helle Høiby m.fl. som et åbent klassemøde. Her kan man finde flere gode forslag til temaer.

Tre aktiviteter, som kan være med til at udvikle elevernes kendskab til hinanden.

GÆT EN HEMMELIGHED

Alle skriver en hemmelighed eller bare noget om sig selv, som man har gjort, oplevet eller kan, som de andre ikke nødvendigvis ved, på en seddel. Læreren trækker en af hemmelighederne og alle elever i rundkredsen får udleveret en stemmeseddel. Alle rejser sig og lægger stemmesedlen foran den elev, som de gætter på hemmeligheden, hører til. Dialogen efterfølgende kan gå på, hvad der gjorde, at man gættede, som man gjorde. Det kan fx være, man har stemt på en forkert og opdager, at det er fordi, den, man har stemt på, har noget til fælles med den, som har skrevet hemmeligheden. Det er den voksnes ansvar at facilitere samtalen, så der skabes samhørighed i gruppen på en anerkendende måde.

GÆT EN TEGNING

Samme leg som ovenstående kan laves med tegninger. Alle tegner en hemmelig tegning, og man trækker og gætter på tilsvarende måde. Igen er det den voksnes ansvar at facilitere den efterfølgende dialog, så der opstår anerkendelse og samhørighed i gruppen.

DIALOGKORT

Dialog med relevante dilemmaer og sjove oplæg til dialog (fx hvad ville du hedde, hvis du var en isbjørn? Eller hvilke tre ting ville du tage med dig, hvis skulle på live tv?)

Det Holdningsprægede Klassemøde

En klasse mødevariant inden for Det Udviklende Klassemøde er Det Holdningsprægede Klassemøde, hvor man kan tage fat i samfundsfaglige temaer – en mødeform, som er særligt oplagt på de ældste klassetrin. Her kan man udveksle holdninger til fx offentlige debatter som køn, miljø, religion, krig, menneskerettigheder. Det er ikke alle børn, der vokser op i familier, hvor der tales politik: Holdningsprægede Klassemøder klæder de elever på, der ikke er vant til at tale politik over middagsbordet, til at deltage i den demokratiske debat.

To aktiviteter, der kan sætte skub i gode debatter, og hvor alles holdninger og meninger aktivt sættes i spil på samme tid.

DEEP DEMOCRACY

Alle står op, og en starter (som regel den voksne) med at komme med et udsagn passende til emnet (fx "jeg mener, vi skal prioritere arbejdet med klimaforandringer højere end militærbudgettet, selvom der er krig i Ukraine"). Nu placerer alle sig tæt på eller langt væk fra personen med udsagnet, jo tættere man står på personen desto mere enig er man. Læreren spørger så, om nogle vil uddybe, hvorfor de står, hvor de står. Det er tilladt at flytte sig undervejs, hvis man fx hører et argument fra en anden elev, som får en til at se anderledes på udsagnet, end man gjorde til at starte med.

AKTIVE VURDERINGER

En lignende aktivitet, som er mere egnet til de yngste klasser, hvis deep democracy bliver for svært. Læreren kommer med en række udsagn (som læreren ikke nødvendigvis selv mener), eleverne skal stille sig i den ene ende af lokalet og flytte sig tættere på læreren alt efter hvor enige de er i udsagnet. Hvis klassen kan håndtere at holde roen, selvom de er oppe at stå, så kan læreren give ordet til nogle af eleverne, der fortæller, hvorfor de står, hvor de står.

RØD, GUL GRØN

Hvis man foretrækker at blive i rundkredsen, kan man lave samme øvelse som ovenstående, hvor eleverne i stedet for at flytte sig, markerer med sedler (fx rød, gul grøn), i forhold til hvor enige eller uenige de er.

Det Problemløsende Klassemøde

Det Problemløsende Klassemøde tager fat i de udfordringer, der altid opstår i klasser, som fx at føle sig inde i eller ude af fællesskabet, skiftes til at bestemme i lege og tale grimt til hinanden. Spørgsmålet er så, hvilken strategi man skal bruge, når man skal løse problemer i et elevfællesskab? Vi mener, at man skal flytte fokus fra det enkelte barn til sagsforholdet, så vi ikke risikerer at overtræde elevernes grænser (urørlighedszone). Derfor lærer vi eleverne at tale om generelle udfordringer, fx ved selve legen, i stedet for at problematisere hinandens adfærd; vi går efter bolden og ikke manden, så at sige. Formålet må altid være at finde frem til konstruktive løsninger, der sætter eleverne i stand til at handle på en anderledes og mere hensigtsmæssig måde. Er en konflikt for stor til at kunne løses på klassemødet, er klassemødet ikke det rigtige forum at behandle konflikten i. I det tilfælde må problemet tages op i et mindre forum.

Vi vil anbefale at læse afsnittet om konflikthåndtering i bogen *Relationsudvikling i skolen* af Gitte Haslebo og Gro Emmertsen Lund. I bogen skelnes der mellem relationsfokuserede tænkemåder og individfokuserede tænkemåder. Herunder et skema fra bogen, hvor de to tænkemåder sættes op imod hinanden i forhold til konflikthåndtering. Mine egne erfaringer i forhold til at arbejde med relationsfokuserede tænkemåder i konflikthåndtering er, at man i meget høj grad ser børnene lege eller være sammen igen efterfølgende i modsætning til, hvis man får placeret skylden udelukkende på den ene elev.

Tænkemåder

	Individfokuserede tænkemåder	Relationsfokuserede tænkemåder
Hvordan forstås en konflikt?	En konflikt er et sammenstød mellem enkeltpersoners behov, interesser og følelser	En konflikt er et sammenstød mellem historie og moral
Hvad er formålet med en særlig indsats?	At afdække skyld	At skabe læring hos alle og udvikle relationer
Hvad er opgaven for skolens professionelle?	At finde ud af hvem, der startede, og hvem der har ret	At iscenesætte processer og dialog mellem de involverede med stor sproglig omhu
Hvad skal der til for at stoppe konflikten?	Skyld skal placeres, og eleven skal indrømme og sige undskyld	Nye kontekster skal skabes, hvor alle får en væredig plads
Hvilken kommunikation bruger skolens professionelle?	Lukkede spørgsmål og belæring om normer (univers)	Åbne og cirkulære spørgsmål, der inviterer til refleksion (multivers)
Hvilke roller indgår skolens professionelle i?	Detektiv og forhørsdommer	Iscenesætter, værdsætter og procesleder

Gro Emmertsen Lund og Gitte Haslebo, Relationsudvikling i skolen (2014)

Det Anerkendende Klassemøde

Alle mennesker har brug for at blive set og anerkendt – det gælder også børn. På Det Anerkendende klassemøde kan eleverne på skift komme med positive udsagn om hinanden – à la Den Varme Stol, hvor alle eleverne på skift 'bades' i komplimenter. Et mere specifikt fokus på klassens fællesskabsværdier kan være et motiverende bidrag for de elever, der har vanskeligst ved at finde ind i fællesskabet, når de anerkendes for værdier der vedrører klassens fællesskab.

OPMÆRKSOMHEDSPUNKT

Det Anerkendende Klassemøde har nogle faldgruber, som det er vigtigt at være bevidst om. Stine Kaplan Jørgensen fortæller bl.a. at: "Indsatserne sker med de bedste intentioner, men gruppesamtaler og populære pædagogiske redskaber som "den varme stol" og "pigemøder" kan gøre ondt værre i klasser præget af mobning og forstærke eksklusion og mobbemønstre". Metoder som den varme stol har paralleller til Det Anerkendende Klassemøde. I begge metoder handler det om at rose, anerkende og finde gode ting at sige om klassekammeraterne. Hvis en elev sidder i den varme stol eller er den, der får ros og anerkendelse ved et klassemøde, skal den voksne være både dygtig og ekstra opmærksom. Hvis en elev fx siger: "Du er god til at sjippe", men alle i klassen ved, at den pågældende elev slet ikke kan sjippe, så kan det, der skulle have været en time med ros og anerkendelse, blive til en time, hvor et barn bliver gjort til grin. Endda med en voksen i rummet.

5

Det Elevinddragende Klassemøde

Elevrådet kan i starten af året finde frem til fx fem temaer, der skal på dagsordenen til klassemøderne. Elevrelevante temaer kan bidrage til, at skolen får sat fokus på bestemte temaer på tværs af klasser og årgange. På Det Elevinddragende Klassemøde kan elevrådet også få kendskab til elevernes holdninger til udvalgte sager via klassemøder ude i klasserne. Det kan fx give elevrådet et stærkt mandat at kende til elevernes meninger i mødet med skolebestyrelsen eller på det kommunale fælleselevråd, når fælleselevrådet skal tale elevernes sag i mødet med kommunens politikere.

INDDRAGE ELEVERNE I KLASSEMØDET

På Lindevangskolen arbejder vi med demokratiske processer fx Talerummet som er en aktivitet fra Demokrati i Skolen. Talerummet sætter fokus på udvalgte sager, eleverne mener er vigtige for at udvikle en god skole. Disse sager synliggøres via to modeller, som eleverne kan blive delagtiggjort i på et inddragende klassemøde. Modellerne viser dels de sager, som er blevet udvalgt som sager, skolen skal bakke eleverne op i, og dels et udvalg af sager, som eleverne selv kan gribe og gøre noget ved eventuelt i samspil med andre af skolens elever og lærere. Begge modeller skal vise eleverne, hvor i processen de forskellige sager befinder sig. På den måde kan skolen sikre, at elevinddragelse bliver konkret og transparent.

Lærerenes rolle

LÆRERENS ROLLE PÅ KLASSEMØDE

Læreren har ansvaret for klassemøderne. Derfor er det også lærerens opgave at vurdere, hvilken type klassemøde der bidrager til klassefællesskabet. Nogle klasser har i en periode mange konflikter, og så er det måske bedst for fællesskabet at lave udviklende eller anerkendende klassemøder. I andre klasser fylder konflikterne ikke så meget, og så giver det måske mening at zoome ind på klasseudfordringer og finde frem til fællesløsninger. På klassemødet skal eleverne i takt med deres alder inddrages i, hvad der tages op på mødet, men da det er læreren, der har overblikket og ansvaret for klassens trivsel, er det også læreren, der beslutter, hvilken type klassemøde der kan afholdes. Derfor er det også lærerens opgave at gøre eleverne bekendte med de forskellige klassemødeformer. Efter den indledende runde kan læreren spørge eleverne, om de ønsker at tage noget op på mødet, men læreren kan også beslutte, at eleverne på skift bringer noget på dagsordenen. Læreren er mødeleder og skal sikre, at alle elever får taletid, samt at de demokratiske principper overholdes.

ELEVRÅDSKONTAKTLÆRERENS KAN BIDRAGE TIL AT UDBREDE EN KLASSEMØDEKULTUR

Det Fællesskabende Klassemøde er en god måde at udbrede elevdemokratiet på skolen. Når et nyt skoleår starter vælger elevrådet fx 2, 3 eller 4 temaer, som klasserne skal tale om på klassemødet i løbet af året. Hvad eleverne synes er vigtige temaer, vil sandsynligvis være forskelligt på de forskellige trin. Derfor bør man overveje at vælge forskellige temaer for henholdsvis indskoling, mellemtrin og udskoling. Når temaerne er valgt, kan elevrådskontaktlæreren skrive temaerne ind i elevrådets årshjul så alle klasser er forberedt på at skulle tale om temaerne på Det Fællesskabende Klassemøde.

Læs mere

HENVISNINGER TIL EKSTERN INSPIRATION OG TEORI

Ud over de direkte referencer, som er brugt i denne vejledning, indeholder referencelisten også en række henvisninger, som vi anbefaler, man læser. I dette afsnit uddyber vi de enkelte referencer i forhold til, hvordan vi tænker dem anvendt, hvis man vil dygtiggøre sig som fagperson, når man faciliterer Det Fællesskabsskabende Klassemøde.

IDÉER TIL LEGE OG AKTIVITETER

Bogen Samarbejdsøvelser (Andersen & Paarup) anbefaler vi, fordi der er masser af gode praktiske øvelser og aktiviteter, som man kan lave med eleverne i slutningen af klassemødet som legeaktiviteter. Derudover er der relevant teori samt forslag til rammesætning i forhold til at bruge samarbejdsøvelser med elevgrupper.

Det gratis hæfte *Leg Sammen* (Lege sammen, u.d.), som er udgivet af Red Barnet, rummer mange gode lege. Legene er inddelt i en række kategorier alt efter, hvad de kan være med til at styrke i elevgruppen. Et rigtig godt hæfte med inspiration til legene i afslutningen af klassemødet.

FACILITERING, TILGANG OG BØRNESYN

De resterende bøger på listen anbefaler vi i forhold til at reflektere over egen praksis og specifikt i forhold til faciliteringen af klassemøderne. Bøgerne Grib Konflikten (Christy, 2016) og Relationsudvikling i Skolen (Lund & Haslebo, 2014), særligt afsnittet om konflikthåndtering anbefaler vi især som god læsning, hvis man skal facilitere Det Problemløsende Klassemøde.

Anette Prehns to bøger Hjernesmarte børn (Prehn, Hjernesmarte børn, 2015) og Hjernesmart pædagogik (Prehn, Hjernesmart pædagogik, 2015) oversætter hjerneforskning til brugbar og letforståelig viden om, hvordan vi kan bruge den viden, vi har fra hjerneforskningen i pædagogikken og i opdragelsen. Begge bøger er god generel læsning og den viden, man tilegner sig kan bruges ved alle klassemødeformerne. Det samme gælder Louise Klinges bog Relationskompetence (Klinge, 2017), som også er værd at læse, hvis man ønsker at blive endnu bedre sammen med eleverne.

Listen kunne være meget længere, og den er et uddrag fra min egen top 10 over værker, der kan styrke faciliteringen af Det Fællesskabsskabende Klassemøde.

Referencer

Andersen, S. R., & Paarup, N. (u.d.). Samarbejdsøvelser. Dansk psykologisk forlag.

Christy, L. (2016). Grib konflikten... Det kriminalpræventive råd.

Hansen, H. R. (2016). Parentesmetoden. Dafolo.

Høiby, H., Levin, M. & Thulin, A. (2006). Fællesskab mod mobning: Klassemødet – grundlag for trivsel. Vejle: Kroghs Forlag A/S

Klinge, L. (2017). Lærerens relationskompetence. Dafolo.

Lege sammen. (u.d.). Hentet fra redbarnet.dk: <https://redbarnet.dk/media/2992/lege-sammen.pdf>

Lund, G. E., & Haslebo, G. (2014). Relationudvikling i skolen. Dansk psykologisk forlag.

Prehn, A. (2015). Hjernesmart pædagogik. Dafolo.

Prehn, A. (2015). Hjernesmarte børn. Dafolo.